

БЕЛАРУСЬ

Штадзенная політычна-эканаміцкая і літэратурная газета

пад агульным кіраванствам Язэпа Лёсіка.

№ 132 (188).

Менск, Аўторак 22 чэрвеня 1920 г.

№ 132 (188).

Паведамленне Гэнэральнага Штабу Польскіх Войскаў.

Ад 19—VI.

На паўночным фронце на участку ракі Ауга вораг абстрэльваў гурганым агнём нашы пазыцыі між возерам Дойга і вёскай Чаркі; пасля гэтага ён пашоў у атаку, якая была адбіта нашымі войскамі.

К паўдню ад балот возера Ельні нашы аддзелы контр-атакаю пасунуліся на ўсход на лівую раку Верасьні; ад Марцінавічы да яе ўтокі і да Ушні ідуць вялікія баі.

На фронце к паўдню ад Верасьні да Днястра вялікіх стычак ня было.

Ад 20—VI.

К поўначы ад Барысава да Дзвіны—дзеельнасьць разведчыкаў з абодвух бакоў.

На Палескім участку разыграліся вялікія баі на лівой Ушні.

Далей к паўдню контакту з ворагам няма.

1 Замяшчэцель штафа Гэнэральнага Штабу
Кулінскі,

Гэнэрал-падаручнік.

Конфэрэнцыя Надбалтыцкіх дзяржаў.

З Надбалтыцкіх краёў надыходзяць самыя разнастайныя і нягледзім весткі аб тым, што там адбываецца, ці будучы адбываецца канфэрэнцыя Надбалтыцкіх дзяржаў.

З Рыгі прыйшло паведамленне, што там адбываецца нарада прадстаўнікоў латышскага ўраду і прадстаўнікоў грамадзянскіх і эканамічных арганізацый. На гэтай нарадзе была ўхвалена рэзалюцыя аб канчатковым ўтварэнні саюзу адроджаных народаў—Эстоніі, Латвіі, Літвы і Польшчы.

З Юрвега паведамляюць, што там адбылося першае пасяджэнне канфэрэнцыі, на якой вырашаліся пытанні аб устанавленні граніц і ўтварэнні эканамічнага саюзу. Ёсць яшчэ і такое паведамленне, што прадстаўніком дзяржаў была зроблена ад імя расійскай (sic!) камісіі прапанова прызначыць ваенную дзейнасць проці Савецкай Расіі.

Нарэшце, апошняе паведамленне гаворыць аб тым, што канфэрэнцыя Надбалтыцкіх дзяржаў адбудзецца 10-15 ліпеня. Патрэбная падгатоўка праца ўжо скончана. Выяснілася, што на гэтай канфэрэнцыі будуць прадстаўлены: Фінляндыя, Эстонія і Латвія. Аб Польшчы і Літве не вядома, ці будуць яны прадстаўлены на канфэрэнцыі. Беларусь і Украіна, як паведамляюць, ня будуць мець магчымасці быць на гэтай канфэрэнцыі, але там будзе Румынія.

Весткі туманныя, ня выразныя. Але нешта некае ёсць. Гэта ясна. Патрэба ў гэтай канфэрэнцыі ёсць. Яна адбудзецца. Але якіе будуць вынікі гэтай канфэрэнцыі? Іх было ўжо многа. Былі на толькі канфэрэнцыі з прадстаўнікоў ад урадаў, але былі нават канфэрэнцыі прадстаўнікоў усіх сацыялістычных партый. Тым часам усе яны нічога не далі. Наадварот, яны толькі паглыбілі і пашырылі тую пропасть, якая ляжыць паміж адроджанымі народамі. Асабліва рэльефна гэта выступіла на сацыялістычнай канфэрэнцыі.

Паміж Эстоніяй і Латвіяй, Літвой і Латвіяй ідуць тэрытарыяльныя споркі. Яны ня спыніліся, бо ня уладжаны, дагэтуль. Часта пасрэдніцтва дзеля пагаднення гэтых спорок браў на сябе прадстаўнікі Антанты, але дарэмна. Былі моманты, калі здавалася, што споркі гэтыя могуць быць вырашаны толькі абароннай сілай. Споркі гэтыя ня скончаны і цяпер. Гэта натуральна пераходзіць на толькі эканамічным, ці політычным саюзам, але нават мірным суседнім адносінам. Тым часам, гэтыя споркі лёгка можна было б пагадзіць, калі б малодзе дзяржавы маглі згаварыцца ды заключыць паміж сабою згоду і пакінуць. Цяпер палосы тэрыторыя, з

нацыянальнай большасцю другіх народаў, або эканамічна-патрэбныя для іх нававы дзяржаў, былі б нейтралізаваны дзеля ўзаемага здавальнення.

Але калі споры паміж Эстоніяй і Латвіяй, з Латвіяй і Літвой калі небудзь і пашаўце пагадзіць, то зусім безнадзейнае тое палажэнне, у якім знаходзіцца паміж сабою Польшча і Літва. Паміж імі няма ні міру, ні вайны. Ковенскія уладары не адзін раз ужо паложалі, што польска-літоўскія споркі будуць скончаны абароннай сілай, але гэтыя пагрозы больш змяняюцца, як рэальныя. Польшча ратуецца з фактамі. Засядоўчы ў Коўне дзяржаўныя мужы прысвоілі сабе чужую гісторыю, чужы гістарычныя скары і старажытныя дзевыні еўрапейскай грамадзянска-політычнай думцы, што Ковенскія тарыбы ёсць тая гістарычная Літва, якая была некалі, і што нібы окупаваная польскім войскам Вільня і некаторыя часткі этнаграфічна-літоўскіх зямель (!) змяняе тарыбаўцам прыступіць да дзяржаўнага будаўніцтва.

Польшча ня толькі нічога не зрабіла, каб вытлумачыць Еўропе гістарычную праўду і ліквідаваць калідорную політыку літоўскіх тарыбаўцаў, а наадварот, забараніў у барацьбе з расійскімі большавікамі частку беларускіх, або гістарычна-літоўскіх зямель, нічога не сказала аб іх будучай долі. І дзеля гэтага ў Еўропе пры дапамозе ўдзяльных суседзяў і ворагаў Польшчы ўтварылася такая думка, што Польшча імперыялістычная, што яна забірае чужыя землі і змяняе адроджаную літоўскую (чытай: жмудскую) дзяржаву.

Гэта вялікая абмылка абодвух польскіх політычных дзячоў, за каторую прыходзіцца цяпер адказваць і Польшчы, і беларускаму народу. Калі-б не тэс у Вільні, гэтай сталіцы гістарычнай Літвы, быў утворан вышэйшы орган дзеля абароны ітарэсаў усіх народаў, населяючых гістарычную Літву; калі б гэты вышэйшы орган быў сапраўдным прадстаўніком волі народаў, а ня чужым у праўленнем усходніх зямель пад камандам з Варшавы, то ці існаваў-бы цяпер літоўскі урад з яго аўтаномскай політыкай? Ці быў бы той гоман, каторы мы чуем цяпер, калі Польшча патрабавала ад Расіі адказацца ад тых зямель, што ляжаць на захад ад граніц 1772 г.? Мы думаем, што гэтага-б ня было. Тады б трэбаванне Польшчы было б нормальным, справядлівым і аразумелым для Еўропы.

Цяпер паведамляюць, што Беларусь і Украіна ня будуць прадстаўлены на канфэрэнцыі. Чаму? Хіба дзеля таго, што гэтыя народы, на долю каторых выпала выдзяржыць увесь цяжар расійскага імперыялізму, не пашанцавала дагэтуль вызваліць сваіх зямель, утварыць войска, дзяржаўны апарат, наладзіць урад і нормальныя жыццё? Іншых прычын мы ня бачым. Псіхалогія адроджаных і забаваных у сябе народаў

народаў стала цяпер іншай як тагды, калі яны самі перажывалі тое, што перажывае цяпер беларускі ці украінскі народ.

Ці ня маюць права Беларусь і Украіна зрабіць даганы сваім суседзям і таварышам па царскай явоблі, што ніхто не падтрымаў іх у той момант, калі яны бароліся з дужэйшым праціўнікам? Бо гэтак яно і было. У барацьбе з большавікамі адроджаные народы ня мелі контакту і адзіства. Ня было ваеннай паддзяржкі, адзінага фронту, а былі асобныя, незалежныя ад агульнага палажэння выступленні. Эстонія паірылася, Латвія і Фінляндыя прынялі вайну і пачалі міравыя перагаворы, як раз тагды, калі пачала вырашальная доля Беларусі і Украіны, калі большавікі, рызыкуючы ўсім, усім сваім цяжарам пад камандам генерала Брусілава вчваліліся на Польшчу. Польшча засталася адна. Яна адна павінна адбівацца ад дужага праціўніка, ня маючы ня толькі фізічнай, а і маральнай паддзяржкі.

Дагэтуль ніводная з адроджаных дзяржаў, апрача Польшчы і Фінляндыі, ня маюць прызнання de jure.

Новы аграрны закон у Англіі.

Нядаўна ангельскі урад унёс у Палату грамад проект аграрнага закону. Поўны текст гэтага закону яшчэ ня мог быць апублікаваны, але ў ангельскім друку ёсць рэзюме яго, асновае на афіцыйных даных.

Рэзюме гэтага дае поўнае прадстаўленне аб прадметным законе і мы лічым абавязковым карысны ў шмат якіх адносінах.

Англія як ведама, зьяўляецца краем дробнай арэнды. Арандатар грае там ролю нашага селяніна—ўласніка. А зямля, бадай што ўся, належыць буйным памешчыкам, каторыя самі не выдучу гаспадаркі. Адначасна Англія зьяўляецца краем надзвычайна высокай сельска-гаспадарскай культуры, але свае продукты земляробства складаюць вельмі малую долю народнага спажывання. Гэта значыць, што Англія патрабуе далейшага развіцця свае сельскай гаспадаркі. Пры гэтым, Англія становіцца вядомым краем непарушных асноў сьвяшчэннай уласнасці, гдзе ўсё ж такі дзяржава так далёка заходзіць у сваім кантролем у прыватнае гаспадаркае жыццё, што гэтага, здаецца, ніяк ня можна было чакаць.

Усе гэтыя факты аўтаматычна прадставілі асновы, на каторых павінен быць пабудаван закон, каторы мае упарадкаваць сельскую гаспадарку. І гэтыя-ж факты раней абрысвалі гістарычную і сацыяльную пэнасьць гэтакага закону.

Якія заданні ставіць сабе гэты закон? Гэтакіе: забяспечыць дзяржаве магчымасць свайго дагляду ў прыватнай гаспадарцы дзеля таго, каб атрымаць у краі максімальную колькасць прадуктаў сельскай гаспадаркі,—прычым, гэтых, каторыя дзяржаве найбольш патрэбны. Забяспечыць дзяржаве магчымасць рэгуляваць цен на гэтыя прадукты дзеля барацьбы з несправядлівымі павялічанымі вымаганьнямі сельскіх гаспадароў.

Абараніць сельскага гаспадара з аднаго боку ад сусветнай конкурэнцыі; з другога боку, дзеля таго, што сельскі гаспадар зьяўляецца галоўным чынам арандатарам,—ад уладаря, або ўласніка зямлі, і адначасна забяспечыць

Мы не пакладаем ніякіх надзей на маючую адбыцца канфэрэнцыю. Яна не прынясе нічога ня толькі беларускаму народу, але і, наогул, нікому. Бо трэба сказаць, што з смага пачатку, калі пачалося вызваленне паднявольных народаў, была зроблена псіхалогічная абмылка. Ніхто не падумаў аб тым, што сваімі ўласнымі сіламі ніводзім з народаў ня справіцца з сваім ворагам; ніхто не падумаў аб тым, што адначасна з унутраным будаўніцтвам трэба было прыступіць да ўтварэння саюзу, або федэрацыі усіх адроджаных народаў.

Мы верым, што здаровы розум возьме верх, што патрэба прывядзе к брацкаму саюзу і згодзе. Але гэта будзе ня скорэ. Народы перажывуць яшчэ многа цяжкіх дзяў, покі перакананца, што толькі ў саюзе, або федэрацыі—залог іх адраджэння, расцвёту і лепшай будучыні.

Г—ры.

краі ня толькі той высокі стан сельскага гаспадарства, каторы там ёсць, але і магчымасць далейшага развіцця сельскай гаспадаркі. І, нарэшце, абараніць сельска-гаспадарскі пролетарыят.

Адгэтуль мы бачым, што проект новага аграрнага закону ангельскага ўраду ставіць сабе шырокае заданне ўпарадкаваць аграрную справу народаў гаспадаркі Англіі, палажыць аснову ўрэгулявання яе, выходзячы з шырокіх і глыбокіх сацыяльных заданняў, вырашаючы сабе пытанні, высунутыя жывым жыццём.

Асабліва важна азначыць абарону ітарэсаў арандатара проці ўласніка зямлі,—пытанне, стаўнае асабліва вострым у самы апошні час. Дзякуючы таму, што з канцом вайны, старыя памешчкі, адвечныя „зямельныя лорды“, з каторымі арандатары, кепска ці добра, ужо зжыліся і ад каторых яны з практыкі не чакалі сабе вялікіх неспадзяванак і горных умоў у справе арэнды,—гэтыя памешчкі пасля вайны сталі шпарка прадваць свае землі, і зямля стала пераходзіць у рукі „новай буржуазіі“, або, лепш сказаць, разбагацеўшай у часе вайны ўсялякай, нядаўна яшчэ пёмнай, публіцы, каторая зраз жа, разумеюцца, стала спекуляваць зямлёй і каторая па сваёй натуре няспакойліва арандатара. Апошні, дзякуючы ітэнсіўнасці ангельскай сельскай гаспадаркі, затраціў на сваю ферму вялікіе кошти і цяжкую працу і павінен надалей рабіць затраты. Яму трэба быць зусім спакойным за сваю будучыню, за свой заўтрашні дзень. Гэтага вымагаюць яго ітарэсы, а гэтак сама ітарэсы краі. Трэба ня толькі захаваць высокі стан свае сельска гаспадарскай культуры, але і развіць яе далей.

Як жа адказвае проект новага аграрнага закону на гэтыя пытанні? Аб гэтым паварым другім разам.

Г. Марквіч

Чытайце

сваю газету!

і пашырайце яе

сярод знаемых!

АПОШНІЕ НАВІНЫ.

Українскі уряд у Прагнураве.

ЛІБВОУ—19—VI. Українскі уряд пераехаў з Жмерніні ў Прагнураву. Некаторыя міністэрствы перавезены ў Камянец Подольск.

Хеорасць Вільгельма.

ПОЛЬДГУ, 21—VI. Вяршы імператар Вільгельм цяжка захварэў.

Лейд-Джордж за аднаўленьне гандлёвых зносін з Расіяй.

ТОРСЭА, 21—VI. Лейд-Джордж будзе настаўніць на аднаўленьні гандлёвых зносін з Расіяй. Італьянскі міністар Сфорца будзе яго падтрымліваць.

Ірландзкае пытаньне.

ЛЕНДАН, 20—VI. Асквітзаявіў, што ірландзкае пытаньне будзе разрашана толькі ўладжаньнем аўтаномнага ўраду ў Ірляндыі.

Зьмяншэньне цэн у Польшчы.

ЛЮБЛІН, 19—VI. Цана на зярно упала на 60%.

КАЛІШ, 19—VI. Вядзюзнае зьмяншэньне цэн на зярнавы хлеб. ЛЮДЗЬ, 19—VI. Прыкметацаца значнае зьмяншэньне цэн на харчовыя прадукты першае патрэбы.

Саюз Італіі і Францыі.

Джыблты паслаў Мільдерану тэлеграму з выказаньнем запэўненьня, што саюз Італіі і Францыі, даючы дадзеныя ўраду гэтых краёў, умацуюцца яшчэ больш.

Пагроза забастоўкі.

НАЎЭН, 19—VI. З прычыны пагрозы пачаць агульную забастоўку, окупаваная ўлада ў Лідзчыскавені прыстрашыла ўвядзеньнем асуднага палажэньня.

Чычэрн і Мустаф Кемаль.

БЭРЛІН, 19—VI. Газеты паведамляюць з Стэкгольму, што Чычэрн атрымаў ліст ад Мустаф Кемаль з прапаведнай заявы аб дваймацхны і консулярныя зносіны з турэцкімі напывалістамі. Чычэрн у сваім адказе згодзіўся на гэта. Газеты дадаюць, што Эззар Паша, каторы выходзіць цешэр у Маскве, меў вялікі ўплыў на балшавіцкую палітыку блізкага ўсходу.

Міністэрскі крызыс у Польшчы.

После таго, як Я. Брайскі прыняў на сябе ўтварэньне кабінету, ён пачаў перагаворы з прадстаўнікамі фракцыі

леўных і цэнтры. Вёу Брайскі перагаворы і з прадстаўнікамі правага крыла і п. п. с.

Брайскі пачаў перагаворы з прадстаўнікамі п. п. с. намалюваў ім плян дзеяньня будучага кабінету. У пытаньні аб Брайскі лічыў абавязковым устанавіць граніцы Польшчы на ўсходзе. Між іншым, Брайскі прапанаваў проэкт колёнізацыі ўсходніх Зямель рэмігрантамі з Амерыкі.

Фракцыя п. п. с., выслушаўшы прапанаваць, пачала іх крытыкаваць і вынесла рэзалюцыю, у каторай указвае, што, з прычыны няяснасьці праграмы будучага ўраду ў пытаньні міру, п. п. с. у ўрадзе прымаць учасьця ня будучы і высяняць свае адносіны к ўраду ў будучыне.

После аднаўленьня п. п. с. і правых фракцыяў у учасьці ў кабінэце Брайскага, адбылося нарада трох фракцыяў: „Пястоўнаў“, „Вывольненья“ і „Народнай рабочай партыі“, на каторай была ўстаноўлена праграма будучага ўраду:

- 1) Захаваньне цяперашняе пазыцыі ўраду ў заграначнай палітыцы, а асабліва ў пытаньні аб ўсходніх Зямлях і Украіне.
- 2) Скорэе ўтварэньне міру.
- 3) Прыняцьце проэкт констытуцыі з аднапалатнай сыстэмай.
- 4) Правядзеньне ў жыцьцё Зямельнай рэформы ад 10 ліпеня 1919 г.
- 5) Харчовая палітыка на аснове кваліфікацыі, забяспечваюча патрэбы войскаў, гарадоў і прамысловых прадпрыемстваў.
- 6) Аднаўленьне прамысловых прадпрыемстваў ва ўсіх галінах.
- 7) Соцыяльныя рэформы.
- 8) Разьвіцьцё справы асветы.
- 9) Роспуск Сойму і зацьверджаньне констытуцыі.

Брайскі прапанаваў Дашынскаму быць старшынёю будучай міравой дэлегацыі.

Дэпутат Дубановіч, катораму удалося раскідаць іліны левых фракцыяў і не дапусьціць да ўтварэньня цэнтры-левага блёку, ня мог прымірацца з думкаю, што дэп. Брайскі пачаў сваю дзеяльнасьць, маючы пэўную праграму, заключаючую ў сабе самы горшы плян Дубановіча пункт „захаваць“

Адмываючы дэп. Дубановіча прыняў, учасьце ў разглядзе праграмы ўраду прыняў да таго што ўтварэньне новага кабінэту пры учасьці фракцыі народнага алучэньня зьявілася немагчымым.

У зьвязку з гэтым сталі гаварыць

зноў аб ўтварэньні цэнтры-левага кабінэту.

Левыя фракцыі паставілі, мабыць, сьпэцыяльны перагаворы з партыяй народнага алучэньня і зрабіць зноў спробы к ўтварэньню цэнтры-левага блёку. Пяршым крокам у гэтым кірунку было аўчанае пасаджэньне, якое адбылося ўчора, прадстаўнікоў сялян. саюзу. П. П. С., групы Стацінскага, Народнай рабочай партыі, а так сама і прадстаўнікоў констытуцыйнай фракцыі.

Увечары ў кулуарах Сойму пашлі чуткі, што ўтварэньне кабінэту на чале з Брайскім спаткало вялікіе перашкоды, і пытаньне будзе перагледжана.

19 чэрвеня раніцай адбылося агульнае пасаджэньне фракцыі Р. С. Л., Вывольненья, Н. Р. Р., Р. Р. С. і Р. К. Р. з мэтай перагавору аб ўтварэньні лева-цэнтравай большасьці, як асновы для кабінэту Брайскага.

После нарады ад імя фракцыі Р. С. Л., Вывольненья, левіцы Р. С. Л., Н. Р. Р. і Р. Р. С. старшын Сойму Трампчынскаму была перададзена афіцыйная заява аб тым, што фарміраваньне кабінэту павінна быць даручана дэп. Вітасу.

Брайскі пры гэтым заявіў, што фракцыя Р. К. Р. дакладуе спадарожчы неўтралітэт.

Дэп. дэ Росэт, запрошаны Трампчынскім, выказаўся аб пазыцыі сваёй мяшчанскай фракцыі і паведаміў, што яго група нічога ня мае проці даручэньня гэтай місіі дэп. Вітасу.

У аднаўленьне часу ўночы 19 чэрвеня ў старшын Сойму Трампчынскага сабраліся прадстаўнікі з вышэйназваных фракцыяў.

Старшын Сойму запрасіў прэзыдэнтум фракцыяў констытуцыйнае прыпы Федаровіч і грыва Бавароўскага. Федаровіч адказаў, што яго фракцыя ня будзе перашкаджаць ўтварэньню кабінэту Вітасу.

После гэтага старшын Сойму заявіў, што даложыць аб прынятым рашэньні п. Начальніку Дзяржавы.

Прадстаўнікі соцыялістаў згадзіліся, пры вядомых умовах, прыняць учасьце ў кабінэце. Адной з асноўных умоваў соцыялістаў зьяўляецца—мець уплыў на міністэрства заграначных спраў. З Варшавы тэлеграфуюць ад 20 чэрвеня: Дэпутат Брайскі паведаміў Начальніка Дзяржавы, што перададзеныя фракцыі Р. Р. С., Р. С. Л., Вывольненья, Р. Л. С., левіцы Н. Р. Р. прызналі для сябе магчымым ўтварэньне ўраду. На чале яго стане Вітас. Начальнік Дзяржавы ўтварэньне новага кабінэту даручыў Вітасу.

Перагаворы з балшавікамі.

Нота саюзнікаў Крэсіну.

Тэлеграма з Лёндану паведамляе, што саюзнікі перадлі Крэсіну ноту, у каторай выказваюць жадаць адтрымаць гарантыі аб забяспечаньні купцоў, якія едуць у Расію, і уплаты за купленне расійскімі тавары. Саюзнікі вымагаюць дэталёвае дэкларацыі ў пытаньні аб умовах будучых гандлёвых операцыяў.

Крэсіну ў вышэйшай радзе.

Радні з Парыжу паведамляе, што Крэсіну быў прыняты першы раз вышэйшай гаспадарчай радай саюзнікаў. Спэцыяльнае было вельмі надоедае. Разглядаліся толькі формальныя пытаньні.

Амерыка была запрошана прыняць учасьце ў перагаворах.

У ніжэйшай палатэ Лейд-Джордж, адказваючы на зрабаване абрадам Керэвам запытаньне, сказаў, што амерыканскі урад быў запрошан прыняць учасьце ў вядзеньні перагавору з Крэсіным, але да гэтага часу ад яго няма адказу.

Начальнік Дзяржавы аб міры з Расіяй.

У „Daily Express“ зьмяшчае гутарка дэпутата газэты з маршалам Пілсудкім.

Начальнік Дзяржавы сказаў, што Польшча гатовая ўтварыць мір, але ня мае ніякіх гарантыяў, што Расія не нарушыць сваіх абавязкаў.

Расія палітычна ня існуе, а з гэтым прычыны ня можа даць ніякіх гарантыяў.

На просьбу выказаць погляд аб перагаворах з Крэсіным, Начальнік Дзяржавы адказаў: „Хто вядзе перагаворы з Расіяй, той ня ведае Расіі.“

Ліга народаў і польска-расійская вайна.

Ліга барацьбы з вайною запатрабавала ад Лейд-Джорджа, каб Ліга народаў мела ў патрэбнай меры вайсковыя і марскія сілы, каторыя далі б магчымасьць Лізе Народаў праводзіць свае паставы ў тых выпадках, калі хто з урадаў залежных краёў запраціўца яе паставам. Лейд-Джордж

Мініятуры.

Гімны.

Цішыня паўночная.

Багата думак кожнай жывой душы чалавек. Ты апавядаеш аб тых сілах часоў прадтварэньня, калі яшчэ безстаткіныя хвосці блукалі вольна ўсюды.

Ты—адсьвет, цень-успамін далёкай мінуўшчыны. Душа ўглыбляецца ў цябе, як у эфір. Я ўспамінаю па крыві ведаць сьмерць, сьмерць яна выпала на вера.

Душа шукае.

Ці толькі адным шуканьнем корміцца яна? Ніхто адказаў не дае. Толькі таемны голас гавора: Адвечна пераступай між дабра і зла на зямлі, бо адну і тую самую рэч некаторыя зваюць „дабрам“, а некаторыя—„злом“.

А ты ідзі па шляху Волі Вялікай. Пакарышчо творчасці будзе табе сьвятло, нібы сямісьветнае сонца. Рукамі тваімі стружэўшых людзкіх пераконаньняў. На папалішчах будуй новае жыцьцё.

Ты магутны, творчасці душы! У межах тваіх—вяхор і поліны. Над ськрыдламі тваімі—скарб будучыны. Ты будаеш большым, чым ты ёсьць цяпер. Перад тваімі вялікім сьветам сонца ценьны выглядзе. Табе толькі здаецца, што прыгожыя навекі да скалы, але ты вольны, як сам Бог Гасподзь.

Цябе варожыць веліч усясьветнасьці:

Нібы казачныя арміі, лунваюць плянэты ў хвалях бязмежнага, вадзюнага мора.

Якой дарогай кіруюцца яны? Хто іх кліча і куды яны так сьпяшаюць?

А яны табе здаюцца зьлітамі пчолак на блакітных нябесных абшарах. Цябе вабіць характэ адвечнасьці.

Перад гэтым характэрам характэ зямлі ёсьць адбітак сонца ў лужыне вады.

Ты глядзіш на ўсясьветнасьць зблізку і здалёку, і ад гордасьці, што ты частка яе, ты сумываюцца пачынаеш.

Хто будымаў малітвы?

Каму яны патрэбны?

Ці не баніжаюць яны Тварыцеля?

Страшны ты ў буры суманеньня, ў някельні бунту, ў чорных вопратках смутку.

Ты—ты грэс пустэльні, сокал гор. Ты лядіш. Над табой—процымы глыбокіе. Гэта завецца жыцьцём.

Жыцьцё—у творчасці.

А вехта моцны бьёцца ў гмахі тваіх думак. Захолаць няпрошаны ў тваю сьвятню і гаворыць словы жудасныя, як прарок гібелі, як бязлітасны бацька страху.

— Ты нічога ня творыш. Ты перамалёўваеш чужы абраз. Ты чытаеш герогіфы, пісаньне чужою рукай. Ты старыя песьні перапяваеш. Новых пунцаў няма ў цябе.

Гэтыя словы адймаюць твой супакой. Яны кай дэнамі закоюваць тваё сэрца, якое крывёй абліваецца.

Ты думаеш, што заблудзіўся, і пачынаеш нанова шукаць...

Ты шукаеш выйсьце ад волі чужой.

А можа само шуканьне ёсьць чужая воля? Можа гэта загад маці жыцьці? Можа гэта ёсьць зачарованы круг адвечнасьці?

Адвечнасьць—шмат-галовая гідра. Халодным агнём атуляе яна ўсё... і ты толькі пераліваеш старае віно ў новыя бочкі.

Вось і вялікая праўда глядзіць на цябе сваім грозным вокам. Ты не пазнаў. Ты шчасьліў, што пакітаваў з дрэва пазнаньня. Ты няшчасьліў, што цела сваё атуляеш лясьцямі фігавымі.

Ня хочаш жыць, але жыві, бо няма сьмерці.

І дух творчасці ляціць агністым мэтарам па абшарнах. Ён праводзіць зьлітамі дарогу да млечнага шляху. Ён—частка бязсьмерцья. Ён забываецца аб драбніцах будзённага жыцьця і прыслухоўваецца да песьняў сонца ў дзень і да малітваў зорак уночы.

Замчышчы.

Зажадалася людзям жыць вальгатай—і давай будаваць высокае замчышчо. Чым глыбей капалі зямлю навакол, тым вышэй расло замчышчо.

Яно горда падымалася ўверх, у-б вышэй і вышэй, нібы хацела падзець сонца на сьце, як карону.

І людзі зверху пачалі кідаць у ніз каменны. Прымушаны былі людзі ўнізе жыць у тых глыбокіх ямінах, што самі выкапалі: яны самі адрылі ад сонца да цемры.

Так ішло накаленьне за накаленьнем. Людзі думалі, што гатак трэба жыць. А калі малодзе хацелі часам лезьці ўверх, дык старыя пужалі іх—ня лезьці на пэўную сьмерць.

А людзі перасталі баяцца сьмерці і пачалі карабкацца з процымі. Сьпаліся на іх з вышкі замчышча каменны, каторыя збівалі соткі людзей.

На касьцёх братоў сваіх людзі падымаліся з процымі і ўгледзелі кавалчак зеба і тады толькі даведзіліся аб тым, як у іх цёмна...

Пры гэтым замчышчо рабілася ўсё ніжэй, бо зрываліся з яе каменны, каб забіваць людзей.

Ішло змаганьне аз сонца, за шчасьце. Шмат лілася крыві.

Ці пасачаць людзі сонца? Ці дойдучь яны да вышні шчасьця?

За праўду.

За тое, што чалавек гаварыў праўду, людзі адразалі яму язык. Чалавек аямеў. Але ён добра ўсё бачыў і чуў, што рабілі людзі навакол і пасля гэтага, і не даваў ім супакою сваімі крыкамі бля слоў аб тых няпраўдах, што яны чынілі.

Людзі в-калалі яму вочы. Чалавек асьлеп. Але вухамі сваімі ён добра чуў, дзе што дзедалася і, ўзяўшы ліру ў рукі, ён ім зайграў песьню аб праўдзе, такую аўважную і гнеўную песьню, што аж людзей стражыцце прыбрало.

Людзі адразалі чалавеку рукі, каб ён ня мог будзець іх сумленнае сваімі песьнямі. Але чалавек і пасля гэтага не супакойўся: Дзе толькі адрачалася якое злачынство, ён там стаў німым сьведкам, паламаным, пачалечаным крыжам, і відам сваім напамінаў ім аб праўдзе.

Людзі забілі чалавека. На яго акрываўлены труп накінулі крушню каменьяў. Але кожны раз, як толькі пратолалі каля гэтай крушні, яны ўспаміналі аб гэтым чалавеку і аб праўдзе...

Людзі раскінулі каменны на дзікіх палёх, а труп спалілі на агні, каб і знаку ад яго не асталося. Але яны не маглі ўдзімаць тэй бургі, што чалавек выклікаў у іх думках... Немакоў у іх сэрцах рос.

Квартальная кооперация. На пасажной инициативной группы организованной кооперации было постановлено завязать сносы с усім профсоюзными союзами. З гэтай мэтай выбрана секцыя пры квартальным саюзе, якая павінна апрацаваць статут дзеля завязання зносінаў з пачыненнем арганізацыямі.

На з'езд паўнамоцных польскага саюзу спажывачых таварыстваў у Варшаве прадстаўніком ад Цэнтэрабелсаюзу вездзе член праўлення п. Беднаровіч, каторы там адначасна закупіць для сельскіх кооператываў вялікую партыю колёніальных тавараў.

Аддзелы сельскай гаспадаркі пры павятовых старостах пачалі тэрмінова апрацоўваць матэрыялы аб прыватнай землеўласнасці ўсіх катэгорыяў, а так сама дзяржаўных зямель. Гэта павінна быць зроблена да 25-га чэрвеня.

Гэтым цэфравымі спраўкамі маюць кіравацца пры будучым аграрным законе.

У Пушкінскай бібліятэцы на апошнім сходзе членаў 17-га чэрвеня было постановлена з'явіцца праз друк да грамадзянства з просьбай, каб падпішчыкі панавадзілі кнігі і каб іх доўга не трымалі. Паставілі так сама выпісаць новыя кнігі.

У скарбавой палаце некаторым служачым, дзеля палешаньня іх матэрыяльнага становішча, выплачывацца пачер пачасна авансам аж на верасень месяц.

У саюзе злучаных кооператываў ва ўсіх 13 крамах маюць быць зменшаны штаты служачых.

У "Земискооператива" 27-га чэрвеня адбудзецца агульная сход пайшчыкаў, дзеля разгляду розных чарговых пытанняў.

На нацленны дом для польскага жаўнера у Бабруйску сабралі з фантавай лётарыі 4991 марку.

Рэзаць цялят дазволена на ўсёй тэрыторыі Менскага Округу.

Шасцідзёныя курсы польскай мовы для вастаўнікаў Менскага павяту адчыняюцца 1-го ліпеня.

На рынку ўчора стаялі вось якіе цэны: хлеб—6¹/₄ м. фунт, сало—65 м. ф., каўбаса—35 м. ф., сыр—15 м. ф., яйкі—25 м. дзесятка, смятана—30 м. кварта, малако—5 м. кв., дроўх—300 м. возкі, масло—60 м. ф., мяса—30 м., ніткі—60 м. шпулька.

На біржы ўчора давалі:
за 500 руб. пар. — 1370 полск. мар.
1000 руб. дум. — 612 " "
100 мар. ням. — 420 " "
1 франк — 11 " "
1 фунт. ст. — 670 " "
1 долар — 155 " "

Апошнімі днямі прыкмячаецца запатрабаванне на польскія маркі (пяцісотні).

Допісы

3 Случчыны.

Случачамі курсаў беларусазнаўства ў Слуцку аляжылі Беларускае Вучыцельскае кооператываў, які згуртаваў калі сябе ўсё вучыцельства павяту. Апроч спажывачы, кооператываў будзе мець шырокую беларускую кнігарню з усімі кніжачкамі і прыладамі, а так сама вучыцельскі дом з бібліятэкай, чытальняй і страўняй. Дзеля прылучэння школьнай моладзі да кооператываў працы выказана агульнае пажаданне заснаваць пры школах дзіцячыя кооператывы пад наглядам кооператыва вучыцельскага. У гэтым кірунку ўрад кооператыва пачынае рабіць патрабаванні крокі. Урад мае на мэце развіццё шырокай сеткі дзіцячых тэатраў, садоў, пляшчэдак і інш. Адным з выніковых заданняў кооператыва—зрабіць вучыцельскае кооператываўныя курсы. Урад кооператыва складаецца з беларускіх вучыцельстваў—свядомых кооператываўных дзеячоў. Шкада толькі, што зараз шырока развіццё дзейнасці кооператываў нельга, за ведаватам капіталу. Траба, каб вышэйшыя Беларускае Установы падтрымалі гэтыя добрыя зачаткі эканамічнага і культурнага руху паміж беларускім вучыцельствам і на мажлівасці акрэдытавалі часова кооператываў грашма.

На апошнім пасаджэньні сяброў Беларускага Нацыянальнага Камітэту Случчыны Камітэт быў палезен на аддзела — Адміністрацыяна-Арганіза-

КИНЕМАТОГРАФ „МОДЕРН“

Францішканская ул.

КИНЕМАТОГРАФ „ИЛЛЮЗИОН“

Міцкевича ул.

пійны з Юрыстконсульскім Бюро, Школьна, Эканаміцкі і Аддзел дапамогі бедным жыхаром і дзецям. Кожным аддзелам кіруе адзін з сяброў прэзідыума па спецыяльнасці. Утворана асобная тэатральная камісія, якая цяпер вядзе рэгістрацыю лепшых тэатральных сіл Слуцку. Дзеля наладжвання тэатральнай справы, магчыма, што ў хуткім часе введзе ў Слуцк п. Галубок.

А. Б.

Літэратура і жыццё.

„Рунь“. Вышла з друку № 7—8. Змест нумару такі:

Тэкст: 1) Проф. Е. Карскі—Ян Чачот. 2) А. Гарун—Кліч. 3) Я. Сявец—Вечар пісьменні. 4) Дзяржач—Абразкі з жыцця Палесся. 5) Крапушоў Макар—Не для мяне. 6) Янка Купала—Прымакі. 7) Янка Купала—Князь. 8) Проф. Е. Карскі—Купальне на Беларусі. 9) Яекар—Купальская. 10) У. Ігнатюскі—Кароткі гістарычны нарыс Горадзеншчыны. 11) Ф. Аляхновіч—Тэатр на вёсцы.

Малюнк: 1) Ян Чачот. 2) Капіла на могілках у Ашмяншчыне. 3) Слуцкі культурна-просветны гурток „Панарач-Кветка“. 4) На р. Прыпеч. 5) Слуцкія тыпы.

Тэкст на вокладцы: 1) Бібліяграфія. 2) Тэатр і музыка.

Цана нумару 10 марак.

Рэдактар—Я. ЛЕВІК.

Выдавец—К. ТАРЕШЧАНКА.

—) Выдавецкі аддзел (—

БЕЛАРУСКАЯ ШКОЛЬНАЯ РАДА
знаходзіцца па Нойданаўскай вул. № 11, кв. 4.
Чынасьць ад 9—8 гадз. 423

Агульная малочная

Дамініканская 3.

мае сьпецыяльнае аналізаванае працэсаванае праз фільтр-Ульяндэра малако і інш. малочныя прадукты. 417

Язэп Зальцман

Зборная (Праабраз.) № 15.

КАНТОРА АБМЕНУ ВАЛЮТ

купля і прадажа працэнтных папераў. 413

Покупаю по высокой цене

старинные вещи

картины, гравюры, миниатюры, gobelены, ковры, фарфор, платиновые монеты, стекло, бронзу, металл, мебель и др.

Ш. М. Рапопорт,

Ул. Мицкевича (Захарьевская) № 45. 409.

Мяняльная кантора

Н. Гальперына, Н. Ідэльчыка і К^о

Койданаўская 22.

Купля і прадажа розных валют.

№ 404.

Незалежная Думка

політычна-грамадзянская і літэратурная часопіс.

Выходзіць у Вільні што тыдзень.

Рэдактар—Г. Багдановіч.

Выдавец—У. Зямляроўскі.

Рэдакцыя і адміністрацыя: Вострабрамская 9—5.

Асобны нумар 2 мар., на 1 год 100 м., на 6 месяцаў 50 м., на 3 мес. 25 м., на 1 мес. 8 мар.

СЕГДНЯ ПЕРВАЯ СЕРИЯ.

„Клуб Желтого Треугольника.“

Грандыознейшая драма в 4-х сериях 24-х частях 8000 метров.

Борьба женщин

или Триумф Счастья

драма в 5 частях.

Сверх программы АВТОМОБИЛЬНЫЕ ГОНКИ В ПАРИЖЕ.

— ПЕРВАЯ РУССКАЯ ХЛЕБОПЕКАРНЯ —

С. О. Мигуцкого и К^о бывш. Штакеля.

Минск, Ново-Московский пер. д. Залжидна прот. № 4.

ПРИНИМАЕТ ЗАКАЗЫ, ПОДРЯДЫ от войсковых частей, учреждений и кооперативов на выпечку ХЛЕБА и БУЛОК. Там же розничная продажа хлеба

ЦЕНЫ И КАЧЕСТВО ХЛЕБА ВНЕ КОНКУРЕНЦИИ. 302.

ГДЕ ВЕСЕЛА І ВАЛЬГОТНА ПАСЯДЗЕЦЬ?

ПЭЎНА Ж У РЭСТАРАНЕ ПАВІЛЬЛЕНЕ

НА ГАРАДЗКІМ СІВЕРЫ.

У цені драў, пад шатамі пахучага бэзу можна

Смачна пасьнедаць,

Сытна паабедаць,

добра павячэраць.

Зыкі чаруючага аркестру песьняць слух.

ПАХУЧАЯ ГЭРБАТА, СМАЧНАЯ КАВА, НАТУРАЛЬНАЯ ЧАНАЛЯДА І КАКАО.

Размытыя закускі. Найлепшыя трункі. Найлепшая правізія.

ТАННА, ПРЫТУЛЬНА, ВЕСЕЛА. 407

МИНСКАЯ ФЕЛЬДШЕРСКО-АКУШЕРСКАЯ ШКОЛА

ул. Мицкевича (Захарьевская) 31 кв. 4.

Открыт прием на годичный курс акушерского отделения 2-го разряда.

— ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ЦЕНЗ НЕ ОБЯЗАТЕЛЕН —

Плата для акушерского отделения понижена.

Прошения и справки от 11 до 1 ч. дня. 282.

Примаюцца хутры на летняе перахаваньне. XXXXXX

КУПЛЯЕМ ХУТРЫ, УСЯЛЯКІВ

ПЛАЦІМ НАЙЛЕПШЫЕ ЦЭНЫ.

СКЛАД ХУТРАУ Г. Офэнгэндэн і Х. Яноўскі,

Францішканская (Губэрнатарская) № 1, дом готэль Эўропа. 216

Примаюцца хутры на летняе перахаваньне. XXXXXX

Саюз Злучаных Кооператываў.

Праўленьне (Катэдральны пляц, д. № 2, б. Іоллеса) падае да ведаму пайшчыкаў і грамадзян, што ва ўсе 13 крам кооператываў з 16 г. м. штадня дастаўляецца хлеб для прадажы.

Хлеб плячэцца ва ўласнай плякарні (Тарасавіцкая д. Мірголіза) і прыгатаўляецца з чыстай жытняй мукі (бяз ніякіх дамешак) у гігіенічна абстаўленым памяшканьні. 428

У кооператыве „ЗЛУЧНАСЬЦЬ“

ПРАДАЮЦА ВОСЬ ЯКІЕ КНІГІ:

1. Беларускае слоўнік—Насовіча.
2. Эгнаграфічныя зборнікі—Шэйна.
3. Беларускі-Сакуны—Сербаса.

425

РУНЬ

Ад 1 мая г. г. у Менску выходзіць новая часопіс.

Рунь Беларускае літэратуры і мастацтва.

Рунь у ліку сваіх супрацоўнікаў мае самыя найпаважэйшыя літэратурныя і мастацкія сілы.

Рунь захоплівае сваім зместам Беларускае пісьменства, поэзію, гісторыю, на-маткі мінуўшчыны, крытыку і г. д.

Рунь служыць вялікім ідэалам красы і свабоды.

Рунь выходзіць ня меней 4-х разоў у месяц.

Рунь каштуе з перасылкай толькі 5 марак за адзін нумар, (двайны нумар 10 м.), на 1 м-ц. — 20 мар., на 3 мес. — 60 мар.

Рунь выходзіць пад рэдакцыяй Янкі Луцавіча, выдавец проф. Вацлаў Іваноўскі.

Адрас: Рэдакцыя—Менск, Кашарская 10, кв. 5, (адчыні ад 10 да 11 г. зр.).

Адміністрацыя: вул. Міцкевіча, Беларускае Дом (адчыні ад 9 да 3 г. дня). 208

Менск. Друкарня Івонідаў.